

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ  
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ  
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
Кафедра риторики и методики преподавания языка и литературы

ФИСЮК Александр Михайлович

**МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ РАБОТЕ С СИСТЕМАМИ  
АВТОМАТИЗИРОВАННОГО И МАШИННОГО ПЕРЕВОДА**

Аннотация к магистерской диссертации

Научный руководитель:  
Акушевич Андрей  
Александрович,  
кандидат филологических наук

Минск, 2025

## АННОТАЦИЯ

**Структура и объем магистерской диссертации.** Диссертация состоит из введения, двух глав, заключения, общей характеристики работы, списка использованной литературы (52 источника, 2 из них – публикации автора) и 7 приложений. Основной объем работы составляет – 53 страницы, объем, занимаемый иллюстрациями, таблицами, – 2 страницы. Объем приложений – 24 страницы.

**Ключевые слова:** ПЕРЕВОД, МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ, МАШИННЫЙ ПЕРЕВОД, АВТОМАТИЗИРОВАННЫЙ ПЕРЕВОД, СИСТЕМА УПРАЖНЕНИЙ, ГЛОССАРИЙ, НЕЙРОСЕТИ, ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК, ПРОЕКТНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ, ПЕРЕВОДЧЕСКИЕ КОМПЕТЕНЦИИ, ЛИНГВОДИДАКТИКА.

### **Текст реферата**

*Цель исследования* – разработка методики обучения студентов-лингвистов особенностям ведения профессиональной деятельности с использованием автоматизированного и машинного перевода.

*Объект исследования* – процесс обучения студентов переводческой деятельности.

*Предмет исследования* – применение систем автоматизированного и машинного перевода в подготовке лингвистов.

### *Методы исследования:*

– теоретические методы: анализ и синтез научных исследований в различных областях знания (педагогика, языкознание, философия, информатика); поиск и изучение рабочих программ дисциплин, методических пособий и справочных материалов по теме исследования, стандартов и концепций в области развития образования; обобщение опыта преподавания автоматизированного перевода в высшей школе; классификация полученных результатов;

– эмпирические методы: специальные методы исследования (метод групповой работы, наблюдение, анкетирование, тестирование студентов); математическая обработка результатов тестирования и опросов; анализ и графическое представление результатов экспериментальной работы.

*Полученные результаты и их новизна:* предложена методика обучения лингвистов-переводчиков работе в системах автоматизированного и машинного перевода, направленная на совершенствование переводческих навыков в реальной рабочей среде, прописан алгоритм взаимодействия с данными системами. Обоснована важность формирования переводческих

компетенций с учетом информатизации общества. Разработана авторская система заданий.

*Достоверность материалов и результатов магистерской диссертации* обеспечена за счет использования разнообразных источников, включающих научные статьи, тесты. Выборка была сформирована с учетом репрезентативности, что позволило обобщить результат. Также результаты исследования отражены в двух публикациях.

*Область возможного практического применения.* Результаты исследования будут использоваться в учреждениях высшего образования в процессе обучения лингвистов переводческой деятельности.

Исследование выполнялось в рамках научно-исследовательской темы кафедры риторики и методики преподавания языка и литературы «Инновации в преподавании риторики, языка и литературы в образовательных учреждениях разных типов».

## АНАТАЦЫЯ

**Структура і аб'ём магістарскай дысертацыі.** Дысертацыя складаецца з ўводзінаў, агульнай характарыстыкі работы, дзвюх глаў, заключэння, спіса выкарыстанай літаратуры (52 крыніцы, 2 з іх – публікацыі аўтара) і 7 дадаткаў. Асноўны аб'ём працы складае – 53 старонкі, аб'ём, які займаюць ілюстрацыі, табліцы, – 2 старонкі. Аб'ём дадаткаў – 24 старонкі.

**Ключавыя словы:** ПЕРАКЛАД, МЕТОДЫКА НАВУЧАННЯ, МАШЫННЫ ПЕРАКЛАД, АЎТАМАТЫЗАВАНЫ ПЕРАКЛАД, СІСТЭМА ПРАКТЫКАВАННЯЎ, ГЛАСАРЫЙ, НЕЙРАСЕТКІ, ЗАМЕЖНАЯ МОВА, ПРАЕКТНЫЯ ТЭХНАЛОГІІ, ПЕРАКЛАДЧЫЦКІЯ КАМПЕТЭНЦЫІ, ЛІНГВАДЫДАКТЫКА.

### **Тэкст рэферата**

*Мэта даследавання:* распрацоўка методыкі навучання студэнтаў-лінгвістаў асаблівасцям вядзення прафесійнай дзейнасці з выкарыстаннем аўтаматызаванага і машыннага перакладу.

*Аб'ект даследавання* – працэс навучання студэнтаў перакладчыцкай дзейнасці.

*Прадмет даследавання* – прымяненне сістэм аўтаматызаванага і машыннага перакладу ў падрыхтоўцы лінгвістаў.

### *Метады даследавання:*

– тэарэтычныя метады: аналіз і сінтэз навуковых даследаванняў у розных галінах ведаў (педагогіка, мовазнаўства, філасофія, інфарматыка); пошук і вывучэнне рабочых праграм дысцыплін, метадычных дапаможнікаў і даведачных матэрыялаў па тэме даследавання, стандартаў і канцэпцый у галіне развіцця адукацыі; абагульненне вопыту выкладання аўтаматызаванага перакладу ў вышэйшай школе; класіфікацыя атрыманых вынікаў;

– эмпірычныя метады: спецыяльныя метады даследавання (метады групавой работы, назіранне, анкетаванне, тэсціраванне студэнтаў); матэматычная апрацоўка вынікаў тэсціравання і апытанняў; аналіз і графічнае прадстаўленне вынікаў эксперыментальнай працы.

*Атрыманыя вынікі і іх навізна:* прапанавана методыка навучання лінгвістаў-перакладчыкаў працы ў сістэмах аўтаматызаванага і машыннага перакладу, накіраваная на ўдасканаленне перакладчыцкіх навыкаў у рэальным рабочым асяроддзі, прапісаны алгарытм узаемадзеяння з існуючымі сістэмамі. Абгрунтавана важнасць фарміравання перакладчыцкіх кампетэнцый з улікам інфарматызацыі грамадства. Распрацавана аўтарская сістэма заданняў.

*Дакладнасць матэрыялаў і вынікаў магістарскай дысертацыі* забяспечана за кошт выкарыстання разнастайных крыніц, якія ўключаюць навуковыя артыкулы, тэсты. Выбарка была сфарміравана з улікам рэпрэзентатыўнасці, што дазволіла абагульніць вынік. Таксама вынікі даследавання адлюстраваны ў дзвюх публікацыях.

*Вобласць магчымага практычнага прымянення.* Вынікі даследавання будуць выкарыстоўвацца ва ўстановах вышэйшай адукацыі ў працэсе навучання лінгвістаў перакладчыцкай дзейнасці.

Даследаванне выконвалася ў рамках навукова-даследчай тэмы кафедры рыторыкі і методыкі выкладання мовы і літаратуры «Інавацыі ў выкладанні рыторыкі, мовы і літаратуры ў адукацыйных установах розных тыпаў».

## ANNOTATION

**Structure and scope of the master's thesis.** The dissertation consists of an introduction, two chapters, a conclusion, a general description of the work, a list of references (52 sources, 2 of them are the author's publications) and 7 appendices. The main volume of the work is 53 pages, the volume occupied by illustrations and tables is 2 pages. The volume of applications is 24 pages.

**Keywords:** TRANSLATION, TEACHING METHODOLOGY, MACHINE TRANSLATION, AUTOMATED TRANSLATION, EXERCISE SYSTEM, GLOSSARY, NEURAL NETWORKS, FOREIGN LANGUAGE, PROJECT TECHNOLOGIES, TRANSLATION COMPETENCES, LINGUODIDACTICS.

### **Summary text**

*The purpose of the research* is to develop a methodology for teaching linguistic students the specifics of conducting professional activities using automated and machine translation.

*The object of the research* is the process of teaching students how to translate.

*The subject of the research* is the use of automated and machine translation systems in the training of linguists.

### *Methods of research:*

– theoretical methods: analysis and synthesis of scientific research in various fields of knowledge (pedagogy, linguistics, philosophy, computer science); search and study of work programs of disciplines, methodological manuals and reference materials on the research topic, standards and concepts in the field of educational development; generalization of experience in teaching automated translation in higher education; classification of the results obtained;

– empirical methods: special research methods (group work method, observation, questionnaires, testing of students); mathematical processing of test results and surveys; analysis and graphical representation of the results of experimental work.

*The results of the work and their novelty.* The methodology of training linguists-translators was proposed to work in automated and machine translation systems, aimed at improving translation skills in a real working environment, the algorithm of interaction with these systems is described. The importance of the formation of translation competences taking into account the informatization of society is substantiated. The author's system of tasks is developed.

*Authenticity of the materials and results of the master's thesis* is ensured by using a variety of sources, including scientific articles and tests. The sample is

formed by taking into account representativeness, which allowed to generalize the results. The results of the study are also reflected in two publications.

*Recommendations on the usage.* The results of the study will be used in higher education institutions in the process of training linguists in translation activities.

The master's thesis was written within the framework of the research topic of the Department of Rhetoric and Methods of Teaching Language and Literature «Innovations in teaching rhetoric, language and literature in different types of educational institutions».